

Dr hab. Michał Balcerzak, prof. UMK

Katedra Praw Człowieka

Wydział Prawa i Administracji UMK

Toruń, 8 maja 2020 r.

Szanowni Państwo

PT Pracownicy Wydziału Prawa i Administracji

Studenci – Członkowie Kolegium Elektorów UMK

Panie i Panowie, Koleżauli i Koleżki,

Podjąłem decyzję o kandydowaniu w zbliżających się wyborach, których celem jest przedstawienie JM Rektorowi-Elektowi kandydata na funkcję Dziekana Wydziału Prawa i Administracji UMK w kadencji 2020-2024. Zachęciło mnie do tego liczne grono Pracowników Wydziału, reprezentujących różne pokolenia, przekazując wiele spostrzeżeń i dostarczając inspiracji.

Tworzymy wspólnotę i nie jesteśmy w niej anonimowi. Moja obecność na Wydziale Prawa i Administracji UMK obejmuje łącznie okres niemal 22 lat, począwszy od okresu studiów prawniczych, obowiązków asystenta-stażysty, a następnie stanowisk asystenta, adiunkta, profesora nadzwyczajnego – i obecnie – profesora Uczelni. Doświadczenia naukowo-badawcze, dydaktyczne, organizacyjne i eksperckie zdobywałem w wielu miejscach w kraju i za granicą. Pełną wersję mojego życiorysu zawodowego i naukowego znajdują Państwo [pod tym adresem internetowym](#).

Naszym podstawowym celem powinno być rozwijanie wspólnoty akademickiej w nawiązaniu do najlepszych tradycji Wydziału. Moim marzeniem jest Wydział jako miejsce zawodowego i osobistego rozwoju wszystkich pracowników, doktorantów i studentów. Miejsce, do którego przychodzi się z przyjemnością i w którym pracuje się – a także zdobywa wiedzę – z poczuciem satysfakcji. Miejsce rozkwitu wolności akademickiej, dialogu oraz zrozumienia potrzeb indywidualnych i zbiorowych. Wreszcie – Wydział jako przestrzeń do debaty i zajmowania stanowiska w sprawach istotnych dla życia społeczno-politycznego naszego kraju.

Poniżej – w formie aneksu – przedstawiam kilka refleksji i wniosków dotyczących najbliższej przyszłości naszego Wydziału. Znajdują się tam zarówno stwierdzenia natury ogólnej, jak i bardzo konkretne pomysły i rozwiązania. Chcę podkreślić, że jestem otwarty na nowe pomysły i gotowy do dyskusji. Okoliczności nam tego nie ułatwiają, ale gorąco wierzę, że debata o przyszłości Wydziału powinna angażować nas wszystkich. Razem zrobimy więcej!

*Łączę wyrazem szacunku
i proszę o Wasz głos,
Michał Balcerzak.*

ANEKS

Obszar naukowo-badawczy

- Priorytetem powinno być osiągnięcie przez Wydział jak najwyższej kategorii ewaluacyjnej i umacnianie wizerunku Wydziału jako ośrodka wysokiej jakości badań w dziedzinie nauk prawnych. **Rolą Wydziału jest zapewnianie pracownikom naukowym jak najlepszych warunków – organizacyjnych i finansowych – dla realizacji ww. celów.**
- Przedstawiciele naszego Wydziału zabrakło niestety w tzw. priorytetowych obszarach badawczych (POB) wprowadzonych w ramach Inicjatywy Doskonałości – Uczelni Badawczej. Jeśli chodzi o tzw. „wyłaniające się pola badawcze” (EF), udział projektów uwzględniających nauki prawne jest także niemal niewidoczny (cieszymy się oczywiście z udziału jednej z naszych Koleżanek w EF z wiodącym udziałem socjologów). Kilkoro innych Pracowników zostało Laureatami konkursów w ramach ID („Debiuty”, „Mobilności”, „Ekspert”). **Powinniśmy dolożyć starań, aby kolejne lata przyniosły zwiększenie obecności naszych Pracowników, Doktorantów i Studentów w programach ID. Trzeba popierać inicjatywy interdyscyplinarne.**
- Konkursy NCN – do omówienia jest tu wiele aspektów: wykorzystanie doświadczeń Koleżanek i Kolegów, którzy z sukcesem ubiegali się o granty, aktywna pomoc techniczna i merytoryczna w tworzeniu wniosków grantowych (w szczególności dla pracowników ubiegających się po raz pierwszy o grant), polityka tworzenia zespołów badawczych na podstawie programów NCN. **Warto nakłaniać pracowników do aplikowania o granty wieloosobowe oraz umożliwiające zatrudnienie współwykonawcy grantu na czas określony. Należy wspierać starania młodszych pracowników o granty w konkursach PRELUDIUM i SONATA oraz starszych – w programie OPUS.**

Obszar dydaktyczny i studencki

- Absolwent uniwersyteckich studiów prawnych powinien otrzymać **solidne wykształcenie uniwersyteckie**, bez „dróg na skróty”, z szerokim uwzględnieniem elementów praktycznych, tj. aktualnej i profesjonalnej **wiedzy o realiach rynku pracy i prowadzenia działalności gospodarczej, specyfice zawodów prawniczych i pokrewnych**, wykonywanych przez absolwentów prawa i administracji, a także konieczności elastycznego planowania kariery zawodowej. **Powyższe nie oznacza, że Wydział ma „dryfować” w kierunku kształcenia *stricte* zawodowego.** Misja dydaktyczna Wydziału jest jasna: **oferować wyższe wykształcenie prawnicze na jak najlepszym poziomie, w bliskim kontakcie z praktycznymi aspektami wykonywania zawodów prawniczych i pokrewnych.**

- Byłem – i wciąż jestem – zwolennikiem programu studiów prawniczych, w którym wyodrębnia się kanon przedmiotów podstawowych oraz ścieżki specjalizacyjne. Propozycja przebudowy programu w tym kierunku została w latach 2017-2019 opracowana przez Komisję Programową, ale nie została wdrożona. Poprzestaliśmy – jako Wydział – na ostrożnej korekcie programu studiów. Uważam, że **dyskusja o docelowym programie studiów na kierunku prawo powinna być kontynuowana**, jednak nie może być on w stanie „permanentnej reformy” (tj. zbyt często modyfikowany), bo to zdezorganizuje nam pracę. Zmiany w programie studiów na kierunku administracja są obecnie dyskutowane w ramach Komisji Programowej i idą w dobrym kierunku.
- Istnieją możliwości dalszego **rozwijania oferty dydaktycznej Wydziału innymi drogami niż reforma programu studiów**. Przykładowo, można szerzej otworzyć drzwi Wydziału dla praktyków i przedstawicieli różnych zawodów i specjalizacji prawniczych, zapraszając ich do prowadzenia krótkich szkoleń, warsztatów czy mini-wykładów. Taka formuła nie powinna jednak odbywać się „od przypadku do przypadku”, lecz przybrać formę zaplanowanych zajęć cyklicznych (cotygodniowych) i zakładać np. wygoszparowanie np. 2-godzinnego **stałego bloku w programie zajęć III-V roku**, a także rejestrację internetową. **Mamy wielu absolwentów, których można zachęcić do podzielenia się doświadczeniami zawodowymi w opisanej wyżej formule.**
- **Szkoła Prawa Porównawczego** (*Comparative Law School*) – należy dążyć do rozszerzenia formuły tego przedsięwzięcia i motywować Pracowników do zgłaszania nowych kursów w języku angielskim. Ponadto, trzeba odnotować, że obecna oferta kursów jest tylko częściowo związana z nauczaniem prawa w oparciu o metodę porównawczą lub też prawa porównawczego jako takiego. Należy rozważyć odzwierciedlenie różnorodności tematycznej w nazwie Szkoły. Dobrze byłoby uzupełnić program Szkoły o kolejne kursy z zakresu prawa unijnego i międzynarodowego.
- Udział studentów Wydziału w **symulacjach rozpraw i postępowań przed sądami międzynarodowymi** (*Moot Court Competitions*) – należy stworzyć warunki i motywacje – zarówno dla studentów, jak i pracowników-opiekunów, dla wznowienia zainteresowania tego typu konkursami. Ponadto, należy wysunąć propozycję organizacji wydziałowego moot-court’u (np. z zakresu postępowania cywilnego i/lub karnego).
- Trzeba docenić wszelkie inicjatywy służące misji dydaktycznej Wydziału (m.in. konferencje studenckie i doktoranckie, „dni edukacji prawniczej”, warsztaty, dyskusje, konkursy). **Z uznaniem odnoszę się do działalności studenckiego ruchu naukowego oraz Samorządu Studenckiego, których działania zamierzam intensywnie wspierać.**
- Należy rozważyć modyfikację regulaminu **Konkursu na najlepsze prace magisterskie** im. Prof. J. Białocerkiewicza w kierunku przyznawania nagród w kilku kategoriach tematycznych, obejmujących jedną lub więcej subdyscyplin prawniczych.

Obszar organizacyjny i pracowniczy

- Nowy Statut UMK przesądził o zmniejszeniu dotychczasowej liczby katedr na naszym Wydziale. **Ewentualne nowe potrzeby naukowe i funkcjonalne mogą jednak uzasadniać dyskusję o wyodrębnieniu w strukturze Wydziału innych jednostek**, zwłaszcza w celu realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych (§ 27 pkt 4 Statutu UMK). Warto też odnotować, że Statut umożliwia dziekanowi Wydziału – w szczególnie uzasadnionych przypadkach – tworzenie **zespołów naukowych, naukowo-dydaktycznych lub dydaktycznych** niebędących jednostkami organizacyjnymi Uniwersytetu (§ 27 pkt 4 Statutu UMK). Przy wydziale mogą także działać centra naukowe (§ 27 pkt 6 Statutu UMK). Struktura organizacyjna Wydziału może zatem w sposób elastyczny odzwierciedlać nowe kierunki lub zadania badawcze, stanowiąc ramy organizacyjne badań grantowych, interdyscyplinarnych, ew. „międzykatedralnych” czy prawnoporównawczych.
- **Organizacja pracy na Wydziale** powinna być oparta na zasadzie szacunku dla praw i zrozumienia potrzeb pracownika (w tym m.in. uwzględniania uwarunkowań łączenia pracy naukowo-badawczej z życiem rodzinnym i np. wychowywaniem małych dzieci), **budowania kultury transparentności i zaufania, włączania pracowników w konsultacje związane z decyzjami dotyczącymi ich bezpośrednio**. Wydział powinien być miejscem respektowania najwyższych standardów w dziedzinie poszanowania praw i wolności człowieka.
- **Młodszy pracownicy**, w tym zwłaszcza osoby tuż przed lub po uzyskaniu stopnia doktora, powinni otrzymywać możliwości rozwoju zawodowego, **które będą służyć stabilizacji życiowej i „dobrego startu” w świecie akademickim**. Należy przy tym dostrzegać indywidualne potrzeby i wybory, w tym dotyczące **łączenia pracy naukowo-dydaktycznej z innymi rolami żywymi i zawodowymi**. Praca na Wydziale nie może być zajęciem „pobocznym”. Natomiast trzeba mocno podkreślić, że praktyka stosowania prawa oraz działalność ekspercka co do zasady bardzo korzystnie oddziałują na pracę naukowo-dydaktyczną.
- Wydział **powinien przeciwdziałać tzw. wypaleniu zawodowemu i minimalizować wpływ stresu pracowniczego na życie i zdrowie**. Jest to problem często niedostrzegany, a tymczasem dotyczy wszystkich grup zawodowych na Wydziale. Wszelkie inicjatywy zmierzające do **redukcji zagrożenia stresem i wypaleniem zawodowym** mogą liczyć na silne wsparcie.
- „Nowe” zasady organizacji szkolnictwa wyższego i oceny działalności naukowej – bez względu na uzasadnione wątpliwości co do niektórych rozwiązań – **wyraźnie stawiają na jakość a nie ilość publikacji naukowych**. Pracownicy nie powinni czuć zatem presji do publikowania „na wyścigi” lub według kryterium objętości arkuszy wydawniczych. Trzeba aktywnie poszukiwać dróg zwiększania obecności „naszych” publikacji w tzw. czasopismach wysokopunktowanych.

- Ponadto, nowe zasady mają w założeniu **dowartościować działalność dydaktyczną**, co uważam za słuszny kierunek. Dydaktyka nie może być traktowana jako „kula u nogi”. Wysoko oceniam działalność Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia. **Dobrzy dydaktycy powinni liczyć na zauważenie i odpowiednie nagradzanie ich starań**. Zdolności i kompetencje dydaktyczne to obszar, w którym jest miejsce na **samosdoskonalenie i szkolenia**, w czym Wydział powinien pomóc.
- Biorąc pod uwagę zmiany wprowadzone nową ustawą o szkolnictwie wyższym, należy dokonać **przeglądu i modyfikacji kryteriów oceny okresowej pracowników, a także kryteriów dla postępowania awansowego**, przy uwzględnieniu kompetencji opiniodawczej, jaką Statut UMK powierza w tym zakresie radom dyscyplin. Trzeba przeprowadzić na ten temat ogólnowydziałowe konsultacje.
- **Praca i wysiłek pracowników Dziekanatu, Biblioteki WPIA, pracowników technicznych i obsługi wymagają podkreślenia i dowartościowania**. Deklaruję gotowość do dialogu i wsłuchiwanie się w głosy tej grupy zawodowej.

Obszar współpracy międzynarodowej

- **Mobilność Pracowników Wydziału należy uważać za integralny element rozwoju zawodowego i naukowego, a współpracę międzynarodową – za jeden z priorytetów strategii rozwoju Wydziału**. Należy wspierać wszelkie wyjazdy zagraniczne, które wzbogacają doświadczenia badawcze, dydaktyczne lub organizacyjne. Poza wyjazdami w ramach programu Erasmus+, należy zachęcać Pracowników także do aplikowania do konkursów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej oraz wykorzystywania innych możliwości stypendialnych, w tym związanych z działalnością fundacji.
- **Działalność międzynarodowa służąca rozwijaniu poziomu naukowego i dydaktycznego oraz kompetencji eksperckich pracowników Wydziału jest mi bardzo bliska**. Trzeba dołożyć starań, aby maksymalnie wykorzystywać okazje do takiego rozwoju, zarówno we współpracy z partnerami w Europie, jak i poza nią. Istnieje m.in. perspektywa odnowienia kontaktów naukowych z uczelniami amerykańskimi.

Oprac.: Dr hab. Michał Balcerzak, prof. UMK